

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Librorum De Re Diplomatica Supplementum

Mabillon, Johannes

Luteciae-Parisiorum, 1704

Caput IV.

urn:nbn:de:gbv:45:1-3159

CAP. III. gantia, authenticis sane nostris haud politiores. At imperitus monachus erat Lucerius ille, inquires. An vero putas elegantiores fuisse illos notarios, qui publica tunc instrumenta scribebant? Immo contrarium mihi persuadent veteres formulae, ut Marculfianae, aliaeque similes, quas notarii illi praec oculis habebant.

Neque vero forenses tantum formulae hanc sermonis barbariem admittebant, sed etiam inscriptiones, quas viri principes suis sigillis apponebant. Ex his unicam affero inscriptionem Paldolfi & Johannis Capuanorum principum, quorum sigillis haec inscriptio apposita cernitur, PALDOLFI ET JOHANNI PRINCIPIBUS, ut in eorum sigillorum ectypis inferius videbimus. quae vitia non indiligentiae notarii cujuscumque imputanda sunt, sed ipsorum principum ingenio, qui tamen in orbe Latino florebant saeculo undecimo, quo tempore haec loquendi barbaries in Latinis auctoribus non observatur. Non itaque mirum, si sexto, septimo & octavo saeculis similes barbarismi occurrunt in publicis ac forensibus instrumentis, in quibus hodie quoque obsoleta non pauca vocabula pro consecratis habentur.

CAPUT IV.

I. *Varia corruptorum instrumentorum genera.* II *Interpolatio quot modis fiat.* III. *Tres falsorum species.* IV. *Hae à peritis antiquariis discernenda.* V. *Ordo Benedictinus ab erudito Jesuita vindicatus.* VI. *Falsi criminatio quo poena genere expianda.*

I. **E**T si in libro primo de re Diplomatica, capitibus sexto & septimo, de corruptione veterum instrumentorum data opera egerim; juvat tamen hoc loco paucis retractare idem argumentum. Duo universim corruptorum instrumentorum genera distingui possunt. Alia quippe falsa, alia interpolata. Rursum falsorum tres sunt species, nempe resectorum, adulteratorum, & absolute falsorum. Interpolatio fit tantum in transsumtis. Si quod enim falsi vitium authenticis insertum sit, id vitiatorum loco habendum est.

II. Magnum discrimen inter falsa & interpolata. Falsa enim nullo pacto excusari possunt: sed interpolatio ut plurimum venialis est. Haec adjectione, immutatione & errore fieri potest. Scilicet qui chartas authenticas ecclesiae vel monasterii in unum corpus, quod chartularium vocant, redigebant; sicubi annos dumtaxat pontificum regum aut imperatorum antiquioribus instrumentis appositos deprehendebant, de suo annos incarnationis, vel etiam indictionem adjiciebant, ut tempus dati instrumenti accuratius distingueretur. qua in re non raro peccabant in chronologiae regulas, sed non contra justitiae leges. Et haec est interpolatio, quae fit per adjectionem. Alia fit per immutationem, cum scilicet unum vocabulum alio redditum, vel temere emendatum est. quod accidit nonnumquam imperitis, qui se peritos putant, ut qui *se-um* in antiquis illis instrumentis legebant, forte substituebant *feodi* vocabulum, quod priscis illis temporibus necdum in usu erat. Denique ex scriptoris errore saepe fit, ut vel in authentici difficilis lectione non satis exercitatus, vel fallente oculo, aut unum verum transsiliat, aut unum pro alio vocabulum, plurave describat. Atque inde oriuntur transsumtorum variae lectiones, quarum diversitas authenticorum auctoritati obesse non debet.

III. Falsorum, ut jam dixi, instrumentorum tres sunt species, quorum alia resecta, alia adulterata, alia absolute falsa dici possunt. Resecta voco, quae amissorum authenticorum loco supposita sunt. Adulterata sunt ea authentica, quibus ab impostore aliquid insertum, vel additum est. Absolute falsa, quae nullo veri authentici fundamento nituntur. Haec quidem omnia legum censura coercenda sunt, sed maxime tertium genus, quod rei publicae maxime exitiale est; meritoque ejusmodi instrumentorum auctores gravissima plectendi poena. at talione quoque multandos eos, qui alios falsi crimine infamant, decernunt leges.

IV.

IV. Ex his omnibus, sive falsis, sive interpolatis, nullum tanta arte effingi, vel refingi posse puto, cujus falsitas vel interpolatio à perito antiquario detegi non possit. Ea est enim veritas, ut luceat per se se; totque circumstantiis munitur, ut mendacio & falso, quantumvis belle fucato, semper aliqua desit. Fuit ante annos centum & viginti vir quidam litteratus, qui eloquentiæ suæ ac publicæ fidei facturum periculum, amissum Ciceronis librum, quo insignis ille orator se ipse de Tullia filia morte consolatus est, restituere tentavit, & se in veteri codice invenisse jactavit, cumque ipsius Ciceronis nomine typis Gryphianis in lucem emittere curavit. Hujus rei causa varia illius libri fragmenta, quæ apud veteres dissipata erant, recollegit, eaque tam belle simul contexit, ut suppositivus liber Ciceronem ipsum nonnullis referre videretur. Fraudem nihilo minus statim detexerunt viri Ciceroniani, in primis Justus Lipsius, qui nihil, præter nomen Ciceronis, in illo libello se deprehendisse palam testatus est in epistola ad Christophorum Plantinum. Spurii tamen libelli defensionem Carolus Sigonius, tamquam proprii fetus, duplici oratione suscepit hortatu Antonii Vianelli Veneti, qui illius libelli parens creditus est. Verum Sigonii auctoritas ejus fucum non sic absterfit, ut amœnorum litterarum magistri eum pro adulterino fetu non habuerint. Adeo verum est, nullum esse tam belle fucatum & compositum mendacium, quod non aliqua sui parte artem ac dolum prodatur.

His opponi potest diploma Lindaviense, Ludovico Pio adscriptum, quod ita perite effectum dicitur, ut & scripturæ forma, & Ludovici monogramma & effigies sigillo impressa, genuina ipsius imperatoris diplomata perfecte repræsentent. Verum, ut certum de hoc diplomate judicium ferri posset, necesse esset ipsum diploma coram inspicere, aut certe integrum exhiberi. Ejus quidem specimen in æs incisum protulit Conringius, sed dimidiatum, quod nec perfecte Ludovicianæ scripturæ formam refert. Deinde saltem suppositio probari potest, cum ex diplomatis contextu, tum ex inserto nomine Rabani archiepiscopi, cujus rogatu diploma istud impetratum dicitur: qui Rabanus nonnisi post annos à morte Ludovici septem ad sedem Moguntinam promotus fuit, quod unum sufficit ad demonstrandum id quod mox dicebam, numquam ita sibi constare mendacium & falsitatem, quin aliqua sui parte fraudem prodatur. Neque enim, ut alias dixi, ex sola scripturæ vel sigilli forma, sed ex omnium circumstantiarum complexu veritas authenticorum diplomatum dijudicanda est. Forte Lindaviense istud diploma ex eorum numero fuerit, quæ *refecta* modo appellabam. Quamquam ejus defensionem adversus Conringii censuram nuper suscepit eruditus presbyter Soc. Jesu, Maximilianus Rasserus, libro edito Constantiæ anno MDCXCI. cui id gratiæ acceptum referre debemus, quod Ordinis nostris causam adversus Conringium tueatur, ut mox videbimus. At quaecumque sit istud Lindaviense diploma, certum est contra Conringium, Lindaviense scilicet virginum cœnobium principatu Ludovici Pii conditum fuisse à viro principe, nomine Adalberto; eoque in loco primitus exstitisse, id est in peninsula lacus Constantiensis, ubi stat urbs Lindavia, quæ haud dubie cœnobio suam debet originem, suumque progressum. quod in tomo secundo nostrorum Annalium demonstratum.

V. Conringii prædictam censuram multis aliis capitibus falsam esse ostenderam in libro III. de re Diplomatica, capite tertio. qua in re multum mihi debere fatetur eruditus ille Jesuita, quod communem hostem plaga non una multaverim, adeoque magna ipsum oneris parte liberaverim. Tum ille sancti Benedicti familiam ab iniusta per Conringium confecti Lindaviensis diplomatis nota^a vindicat; improbatque quod attexuerit hic auctor censuræ suæ Gabriëlis Naudæi satyram, an diras, contra totum amplissimum magni Patriarchæ cœtum, easque ipse latinitate donaverit, quod facere boni viri non fuisse dicit. Nam vel ea labes, inquit, adulterandi nimirum Pontificum, Cæsarumque diplomata, vere adhæsit Ordini tam inclito; vel ab homine irato, & sui præ vindictæ cupidine impote, ex toto, aut magnam partem per nefas conficta est. Si illud; profecto lex illa caritatis, tantopere in sacris oraculis inculcata, non faciendi alteri, quod tibi fieri nolis, vulgari & propalari arcanum non sinebat; tantoque minus sinebat, quod res non unum aliquem hominem, sed cœtum numero am-

^a Defensio diplom. Lindav. c. 1. n. 8.

